

EGYETÉRTÉS

EÖTVÖS KAROLY

felelős szerkesztő.

FENYŐ SÁNDOR

társzerkesztő.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PÁRNOVÉLDE-UTCA 8.
Telefon száma 706.
IRVÉNYESSÉGE ÉS NYELVTÉRE VALÓ
KÖZLEMÉNYEK FELTESZ A KIADÓHIVATAL.
Pártfogó: Gáspár Gáspár, John F. Jones
& Co. 31. No. 1. East, Montmartre.
Londónban: Gáspár Gáspár: Tesli József
11. Bismarck utca.
Frankfurtban: A. M.: Némethy Péter
Károlyi utca 10. No. 1. 1. Károlyi utca.
Dresdenben: Dammberg J. I. Kaufmann Nr. 7.
Díkes M. utca: L. Wollstein Nr. 6-8.
Hamburgban: Köpcke J., Alsterufer 10.
Moskva: Raikov Szergej Nr. 3.
Opolek: A. Scharfstein Nr. 3.
Schlachter: Herrl. L. Wollstein Nr. 14.
Zürichben: Urli, Füssli & Co.
és valamennyi hirdetői iroda.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PÁRNOVÉLDE-UTCA 8.
Telefon száma 788.
KÉZIRATOK NEM KÖLDÖNE VISSZA.
CSAK BERMENYES LEVELEKET FOGADUNK LL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Védőkire postán v. helyben házhoz fordva.
Egy évre ... 40 k... 10 k...
Egy fél évre ... 30 k... 10 k...
Külföldre: 3 hós Németország 13 k. 40 Ft.
Franciaország, Oroszország, Görögország, Spanyolország, Svájc, Románia és Szerbia, valamint az az országok, melyek a postai szerződéshez tartoznak, negyedévre 18 k. 40 Ft.
Egy szám ára 12 fill.

Mai számunk főbb közleményei:
Vasárnapi: Az utód kérdése.
Horánszky Nándor.
Ki lesz az új miniszter?
A román nemzeti program revíziója.
A délafrikai kétbortyúságok.
Bolnár-zsuzsa visszatérése.
Az „Unio” szűkegyházi vizsgálata.
A samogyi nábob végrögződése.
Küszadásgaz: A Bankvezető felhatalm. — A legújabb kenyérszélő.
Tárca: Apróságot. Irt: Erdős Renée.
Regény: Pusztulásra szánva. Irt: Szvetlov J. V.

Az utód kérdése.

☺ Ki lesz az új kereskedelmi miniszter? E percben hantolták föl Horánszky Nándor sirját, és már elemi erővel tör előre az utód kérdése nem annyira a hivatalos politikusok köréből, mint magából a nagy országos közönségből. Mondhatnánk, hogy ez a sűrűtől kérdésem most még több az oka, mint az, hogy az ország ügyeinek vezetése megszaktat nem tör. Ott a kereskedelmi miniszterium bástyázatán tálton nemzetgazdaságunk nagy része, melyet a küllelenség a legerősebb ágyúostrom alá vett és melyen az zsákányvées hódítók gazdasági erők utolsó meheieit elfoglalni készülnek. A ki legutóbb a részben állott, villámolt s ujva hírtelen összerogyott, még mielőtt feyveret eldúthette volna. Ki fog most helyébe nyomulni, hogy a legnagyobb veszedelmek között a nemzeti érd korszake legyen? Minden hazafiának aggdóva teszi most ezt a kérdést. Mert a mi népünk, ha hajlama szerint rendesen nem mltájta is elég figyelme a gazdasági kérdéseket, nagyon jól érzi, hogy most a kereskedelmi miniszterium az a pozíció, hol sorrendtő eseményeknek kell végbemenniük.
Szinte megmérhetlen, hogy mennyi és milyen követelmény fűződik mostanában a kereskedelmi miniszternek állásához. Még normálisabb körülmények között is, a mitor ennek a miniszteriumnak feladatai nem a kiegyezési és a nemzetközi vonatkozások szempontjából kellene nézni, a legnehezebb, a legjobban vitatott szaktárca volna ez. A ki ezt a tárcát viseli, attól minden körülmény között meg lehet várni annyit, hogy legalább szakmájának ügyeit alaposan érse és a kereskedelmi érdekek kezeléséhez való illetékesége ne a harangöntő hajdu szerepében álljon. Egy kereskedelmi miniszternek kétszétlenül elemi föltétel az is, hogy országunk kereskedelmi és forgalmi szükségét nyílt ésszel, modern képzettséggel bírálja meg, és a keres-

APRÓSÁGOK

Irt: Erdős Renée.
A szokások és minden ízében jelentőség teljes kijelentés újra elhangzott.
— A kedvesnek nem szabad ám idejönni látogatónak.
Erre viszont egy másik, ugyancsak szokások kijelentés történt.
— Nincs is nekem senkim, kezit csókolom! A mire átadott egy ütött-kopott, tintafoltos, szakadozott sárga könyv, melybe nehéz kezű háziasszonyok és katókadók írják bele, nagy súlyos betűkkel: szorgalmas, hűséges, megbízható, stb. stb.
Ezekután pedig megtörtént a betelepülés. Jött egy nagy „koffer”, meg egy kis „koffer”, meg egy szerény kalapaskutya. A nagy „koffer”-ből előkerült egy kis tűkör, tűpárna, olló, munkakosár, egy páduai szent Antal, egy rózsafüzérrel ékesített Mária-zsokor gipszből s egyéb apró holmi, a mi egy szerező lakályos, derűs színe öltöztette a kis szük szobácskát, melynek egyetlen fukarul szabott ablaka a világról udvarra nyílt. Másnap már ilyen felszólalások estek, gonoszokdó fölényességgel:
— Nagysád kérem, az előbbi leány mind ott hagyogatta a szén apraját. Most azt össze-szedtem, jó lesz a konyhában.
Vagy így:
— Nagysád kérem, ez a szép új kasztról belül mind le van patogva. Nehogy azt tessék inni: én hagyttam a tűzőn üresen állni.
Meggnyugtatam és hagyttam gazdálkodni tovább. Egy nap, két nap: új rend költözött be a tanyámba. Ocska képek előhúzógtattak a homályos sarkokból, megtörtültek és felakasztattak az előszoba falára. És kerültek az asztalra levelek, melyeknek eredete és mianemtsége mélyesége titokként rejtezködött előlem. Még sem állhattam szó nélkül. Még kellett tudakoznom.
— Marcsa, miből van ez a leves?
— Nyagot nézett.
— Hát, kérem, sóból, vízből, rántásból.
— Lehetetlen. Hát mitől olyan jó?
Kérdve nevetett és kiszaladt. Nem mondta meg. Máiց sem tudom, pedig egyszer már kísértésbe hozott a kíváncsiság és megpróbáltam belepisztantani egy erősen süstorgó fazékba.
— Jaj, ne tessék azt a fődőt bántani. Még felcsapja a gőz a puha kását.

delmi osztály irányában, mely nálunk kezdleges viszonyok között tengődik és melyet mostanában mégis oktalan, gyülölködő indulatok szorongatnak, semmi egyoldalú elfoglaltságnak helyet ne engedjen. Am a ezen a normális mértéken felül a kereskedelmi tárca hordozójának a legnagyobb politikai kvalitásokkal is kell rendelkeznie. Birnia kell azzal az iskolázott értelemmel és a széles látókörrel, mely az ország politikai és gazdasági nagy érdekeit összefüggésekben képes fel-fogni; birnia kell hozzá azokkal a szilárd meggyőződéssel és kiváló polgári erényekkel, melyek a most sokszorta fenyegető nyomások és kísértések ellenében országá ügyeinek megbízható órév tehetik. Igen, ilyen most a kereskedelmi miniszterség fontossága. Ha van az országnak most igazi nagy embere, teremtő lángelméje, hát az épen elég jó erre az állásra. Hic Rhodus, hic saluta. It tessék megmutatni, ki a legény a gáton.
De lehet-e nekünk valami reményt is kifejeznünk arra nézve, milyen elvek szerint fognak azok eljárni, kiktől a megváradott tárca betöltése függ? Csodálatsképp még a mostani rendkívüli próbákkal szemben is a kereskedelmi miniszteriumot szeretik annak a kísérleti iskolának tekinteni, a hol a még tanulatlan növendők-államférfiak becsavagyus sáryait bontogathatják és holmi sablon-szerű ügykezelése beletanulhatnak. A politikai tekinteteknek igaz, hogy volt és van szavuk az alkalmas férfiú kizemelésénél, csak hogy egész más értelemben, mint a hogy kivánatos. Politikai szolgálatok juttatnak meg vele és pártkombináció előmozdítására használják fel előszeretettel. Az keresik ki, ki a hatalmi érdekek egybevetésénél a leghaszálhatóbb „erőtelnyeznek” (ezt a szót Apponyi mint házelnök használta Horánszky elparentálásánál) mutatkozik. Micsoda különös experimentálás folyt az utóbbi években a kereskedelmi miniszterséggel! Hegedüs Sándor eljutott odáig, hogy nagyon becses „előmunkálókat” gyűjtött össze a fiókjában, akkor mennie kellett közvetlenül tárcájának parlament tárgyalása előtt. Szegény Horánszky meg úgy cseppent a kereskedelmi miniszteriumba, hogy miniszteri aspiránsokdának hosszú éve alatt épen erre az állásra gondolt és készült legkevésbé. És im elszólította a kegyetlen végzet, a mitor még csak a legelső „tájékozódást” ígerezett szerzeni miniszterium dolgiban. Az egyszerű ember, mitor a jég elverte a határát, maga is letaposta vetését, hogy segítsen az istennek. Mi meg befördítva azt mondhatnók, annyit hiábavaló experimentálás történik nálunk a kereskedelmi miniszteriummal, hogy immár a gondviselés is segíteni akar benne és mentől több módot ad nekünk red.

— Mi bennünket ugyan semmi személyes szempont nem vezethet még az ily személyes kérdésnél sem, bárha ez most félreismerhetlenül előtérbe lépett. Tudjuk jól, hogy ha a legaravallóbb embert szemelnék is ki az uralkodó rendszer hivei közül, az sem fogja a kezére bízott rendkívüli feladatokra azt a megoldást keresni, melyet erős meggyőződéssel egyedül megfelelőnek tartunk. De értjük a közvéleményt, ha azt várja, hogy a kereskedelmi érdekek most legalább ne maradjon az a Hamupipóke, ki a pitvarba kuporodva lesi, hogy majd csak meglegi egy inspirált királyfi és a helyes cipőt fogja fel-póbrálni rajta. Mi nálunk épen a kereskedelmi Hamupipókének kell elszenvednie azt, hogy kis lábára még lehetetlen cipőt is készítettünk és miatta kegyellendü leméltük lábujjait. Csak nem ismét azok a hírhedt politikai tekinetek lesznek ismét irányadók, melyek a kormánypart lyukas egységet folyton foltozzák. Csak nem az annyiszor megpecsételt fűzőt fogják ismét pe-csételgetni?

Budapest, április 21.

A képviselőház holnap, kedden, délelőtt 11 órakor ülést tart, melyen folytatják a közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalását.
Krieghammer lemondása. Multkor között ama hírhűt, hogy Kriegerhammer hadigymnázium miniszter a delegációk befetezte után megvállt tárcájától, mindeddig hivatalosan nem cáfolták meg. Erre természetesen nem is lesz szükség, mert egy újabb bécsi jelentés szerint a hadigymnázium lemondásának híre bécsi politikai körökben erősen tartja magát, sőt már emlegetik is a leendő utódot Schönaich Ferenc altábornagy személyében.

Horánszky Nándor.

Eltemették Horánszky Nándort. Frissen hantolt sirját, a melyet ma a magyar közélet legjobbjai könnyes szemekkel álltak körül, virágok borították.
Ott alusza örök álmát Deák Ferenc utolsó pihenőhelye közelében. Szomszédságában csupa fényes nagy nevek viselői nyugosznak. Csaknem mindegyike egy-egy hatalmas szálla a magyar közélet erdőjéből.
Ott ásták meg az ő sirját is. Azok mellé helyezték az ő hamvait rejtó koporsót, a kiknek mindegyike egy élet beszélés munkájával szerzett dicsőséget nevének.
Nagyszerű gyászpompá kísérté Horánszky Nándort sirjába. Ott, a ki maga volt az egyszerűség és igénytelenség. Délelőtt a parlamentben — annyit sikerének és dicsőségének

színhelyén — bucsuztatták el. A pártok között való versengések megszűntek, az ellentéteket kiegyenlítették mára és a pártok szövívői, egyik a másik után, vetelkedtek abban, hogy melyiknek bucsuszava legyen melegebb, melyiké megatottabb. Délután pedig az utolsó utra kapott egy olyan gyászkiiseretet, a minő csak nagy embereknek jutott osztály-résül.
A rugyifakasztó tavasz enyhe szállője buja zöld pászittal fogja bevonnai a sírhatot, a mely Horánszky Nándor koporsója fölött dor-borul, öröke fölött pedig megkezdődik a versengés az itmaradtok között.
A képviselőház mai ülése Horánszky Nándor emlékének volt szentelve. A hivatalos napirend, a mely kinyomtatva hevert a padokon s még akkor készült, a mitor a képviselőház ormára még nem vonták fel a gyászlobogót Horánszky Nándorért, a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalását jelezte, de tudta, értezté mindenki, hogy a mai napon nem eshet szó másról a háiban mint arról a szomorú eseményről, a mely gyászba borította újra a magyar közéletet.
Komor hangulata volt a képviselőháznak. Bár nagy számban voltak jelen a képviselők, a mindennapi szokott hangos terefe helyett csendesség volt a teremben. A karzat is megtelt. A kíváncsiak között, a kik eljöttek meghallgatni, hogyan bucsuztatja Apponyi Albert régi feyveretársát, ott voltak a szeppi választók is, küldöttsége a kerületnek, a mely Horánszkynek mandátumot adott. A küldöttség vezetőjére még néhány nappal ezelőtt üdvözlőbeszéd megfogalmazásának feladata vár, idvözülni a miniszter let képviselőt — ma már csak a résztvevők és a gyászak szavait van alkalma kifejezni.

A főrendiház karzatán az egri érsek, Samassa József alakja tűnt fel Ernuszt Kelemen és gróf Karolyi István társaságban. A régi feyverbarátok nem akarnak hiányozni ennel a szomorú aktusnál sem.
Az elnöki szobában azalatt tanácsokztak a pártok vezető emberei. Apponyi Albert előadta, hogy minő javaslatokkal járul a képviselőház elé, az egyes pártok küldöttei hozzájárultak a javaslatokhoz és megállapodtak abban, hogy mindegyik politikai párt részéről történni fog felszólalás, a mely az elnöki javaslatokhoz való hozzájárulást fogja kifejezni.
A tanácskozás végétől előbb a miniszterek foglalták el helyüket. A bársonyszékék félkörben három helyt maradt üresen. Horánszky elárult helye, a Bécsben időz Szechenyi grófe s az a hely, a mely a jövő belügyminiszternek van fenntartva.

En elnök, gróf Apponyi Albert, mely gyászba öltözve, megnyitja az ülést. A esengőt nem kell megrágni. Milyely magas alakja tünt az elnöki emlevényen, néma, ünnepestes csend lesz a teremben.
Lázár Árpád olvasta fel ezután a legutolsó ülési jegyzőkönyvet. Majd áttevette a szót.
Gróf Apponyi Albert elnök elbucuztatta Horánszky Nándort, mondván, hogy az isteni gondviselés kifürkészhetetlen végezte elsözlötta Horánszky Nándort, hosszú, küzdéssel és fényes politikai pályafutása delén. Abban a pillanatban, a mitor alkalma nyílt e hosszú pályán át vallott elveit és eszméit megvalósítani. Sokan vannak, a kik erejétől bizalommal várak az ország érdekében sikeres megvédést; a kik pedig e várakozással szemben tartózkodó álláspontra helyezkedtek, azokat ebben kizárólag az elvi meggyőződések ellen-

de irányította. Mert nincs ellérés abban a fájdalmas érzésben, hogy egy nagy nemzeti erőtényezőnek elvesztését siradjuk. Erőtényező volt emlejüknek azon kivételes minőségében, a mely egyaránt bírt a beuczó- és alkáló-képesség adományával, a tudás óriás tömegén való teljes uralkodásban, az összes lelki tulajdonságok csodálatos összhangjában és fejelemtségében, de mindenkéül a szeplőtlen jellem, az abszolút őnzetlenség, a kérihel-tetlen közelettség, a puritán egyszerűség (Igaz! Ugy van!) azon imponáló nagyságában, a mely e jó polgár, e nemes lélek emleket termékenyítő és áldáshozó fönytel veszi körül a küzlet lapján. Indítványozta, hogy a ház Horánszky Nándor elhunyt fölött érezté fájdalomt jegyzőkönyvileg megírások. A boldogult családhoz az elnökég után véscéliratot intézzen. A ravatalra kossort tegyen és a ma delután három órakor a kereskedelmi miniszterium épületében tartandó gyászszertartáson testiület részvegyen. Egujant indítványozza, hogy a kegyelet és nyívanításával az ölel: berekeszték. Minthogy pedig az ünnepestes gyászistenti-telek holnap reggel tíz órakor tartatik a jézsefvárosi plébánia-templomban, a végül, hogy a ház tagjai abban résztveheszenek, a holnapi ülés a mai napra megállapított napirenddel délelőtt 11 órakor tartassék meg. (Általános helyeslés.)
Széll Kálmán miniszterelnök is felszóllt és esztelhe a magyar közéletet ért nagy gyász. A legemesebb, a legújabb és a legerősebb tényezőit a közéletnek vesztették el, mondta a miniszterelnök. Ennek az erős embernek lelkében a közügyek szolgálatának vágya és nagy közelettség kultuszát ávatta magát, a melynek élt, a melynek egész erejét és nagy tulajdonát szentelte. (Igaz! Ugy van!) Utóéletében kitartással küzdött azért, a mit igaznak ismert föl. És a kinek egyedüli dicsősége a munka volt - lelkeknek, életnek, nagy tetteinek, tudásának, fényes tehetségének minden erejét őnzelen és példátlan önfelelő munkával a hazának és egydől a hazának szentelte. Az ő pihenést kereső agyának utolsó lüktetése, nagy szívének utolsó dobbanása és elhaló ajkának utolsó vonaglása is egy intó szót volt: a munkára és a hazá iránti szent és nagy közelettségre figyelmeztetett. Ezzel bucsuzott fölünk. Legyen ez az ő végrögződete, melyet fogadjunk magunkba és éljen ezzel a végrögződettel az ő neve és áldást hozó emleke el-törölhetetlenül örökre közöttünk. (Éleket helyeslés.) A kormány nevezten jelenti, hogy intézkedtek az iránt, hogy a gyászszertartás a család helyeslésével abban az elárult otthonban törtégyen, a honnét elköltözött, a kereskedelmi miniszterium helyiségében a kereskedelmi tárca terhére és így országos költségén. (Általános éleket helyeslés.)
Rakovszky István a néppárt nevében mondott bucsuztatást, elmondván Horánszky érdemét, a melyek közül legértékesebbnek az elhunyt miniszter őnzetlenségét minősítette. Mint szegény ember kezdte pályafutását, mint szegény ember halt meg.
A függetlenségi párt nevében Barabás Béla szólalt fel, miután Kossuth Ferenc betegsége miatt csak alkótelnek jelent meg a ház ülésein. Szintén kegyelesen szavakban emlékezett meg Horánszkyról, gyászolja benne az ideális gondolkozású férfit, a ki lelkeknek nemcsak tulajdonságát egy egész emberéletet át áldozta hazájának. Az elhunyt nagy magyar ember ravatalának a legnagyobb magyar ellenzéknek küzdelmeben szóbölgójét tiszteltteljes szomszédossággal hajlotta meg (Általános helyeslés.) és ekből kifolyog a párt nevében szomorú és gyászos értelettel járult azokhoz az előter-jestéséhez, a melyeket a miniszterelnök és az elnök előadott. (Általános helyeslés.)
Vegül Szedereényi Nándor a maga pártya nevében szólott néhány kegyeles szót, mire az elnök az ülést be-rekesztette.

PUSZTULÁSRA SZÁNVA.

Irt: SZVETLOV J. V.
Orosz eredetű fordította: AMBROZOVICS DEZSŐ.
S ugyan, mi hát a boldogság? Ott csillag valahol a távolban, mint valami áttetsző meteor. Délbáb — és semmi egyéb. Addig, a mig fél meg, a mig leküzdőd az akadályok, a mig nagy nehezen közelédel fel, elérhetetlennek, búbjájónak, szépek és elbájosítónak látszik. De alighogy a közelédel érsz, látod, hogy elszápadnak a tüzei, melyek addig megvilágították, s az, a mi a távolból fény-palotának látszott, elolvad és szerte foszik, mint az égen a szétlöt üzőtt felbő. S akkor érti csak meg az ember, hogy nem a boldogság a czél, hanem, hogy a czél elérésére szolgáló eszközökben van a boldogság. . . .
Minden délibáb között a szerelem délibábja hasonlít legjobban az igazi boldogsághoz. A szerelem agyonveri az ideget. Egyik elragadta-tás a másikat éri, égnek a tüzek és megnývólnak az egek. De az első felvölvésű egy öly-

